

A népelelmező bizottság ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest aug. 13.

A városházán a közlelmezési tizes tanács ma megint ülést tartott, amely a lisztelosztás, a gabonabeszerzés kérdéseivel foglalkozott, továbbá a kenyér és a vizes zsemlye minőségének és árának meghatározásával. *Bárczy* polgármester a fővárosnak a lisztellátás és gabonabeszerzés ügyében a kormánnyal folytatott tárgyalásairól számolt be. Le kell szögeznünk azt a tényt, hogy ez a beszámoló a fővárosi közlelmezési politika sivar és szomorú perspektívába enged bepillantást. A főváros, amelynek most ugyszólván egyetlen kötelessége a drágaság leküzdése, nyíltan bevallja, hogy kereskedői elvek a veszteségekkel, a rizikóval való számítás teszik számára lehetetlenné, hogy a lisztkezelési költség címén a közönségre rótt megadóztatást kiküszöbölje. Más szóval: a drágaság ellen küzdő hatóság is ott szerepel az árdragítók sorában,

Nem először hangsúlyozzuk, hogy a közlelmezést nem szabad mint pénzkérdést kezelni és ott, ahol milliókból tevődik össze a legtöbb számadás, nem szabad a legfontosabb és a közönséget legközvetlenebbül érintő kérdésekben annak terhére krahározkodni. Ne tetézzé a főváros eddigi súlyos mulasztásait egy olyan cselekedet elkövetésével, amelynek következményeit megint csak a kiuzsorázott és a türehetlen drágaság folytán teljesen elpénztelenedett közönség zsebe fogja érezni. Ilyen körülmények között nagyon lesúlyed azoknak a megnyugtató kijelentéseknek és ígéreteknek értéke, amelyeket a Károly-körut hivatalos szobáiból napról-napra özönével árasztanak a nehézkes hivatali nyelven megszerkesztett kommunikék döcögő sorai, amelyek nem megnyugtatót, hanem inkább keserű fájdalmas mosolyt keltenek ott, ahol azokat olvassák.

Tudósításunk az ülésről a következő:

nyoma sem volt semmi találatnak. Bolyongásom közben kijutottam a város közepéből s bele-tévelyedtem a legsűrűbb sötétségbe.

Kábitó magnoliailat kavargó körülöttem. Finom, homokos talajt érzek a lábam alatt s egész halk levélzizegést hallok. Valami kertbe kellett tévednem vagy legalább is fák közé. Tapogató kezem egy nagyon nagy levélre téved, amely fölem hajolva csipkékben végződik. Pálmafa. Mivelhogy utamat állja, oldalt térek és most harmatos pázsitra lépek. Még egy lépés, és valami kemény tárgyba ütődöm: két lépcső, belevájva a sziklába, aztán feljebb keskeny, mély pad, amely simaságával márványra emlékeztet. És most végeszakad a sötétségnek, az ágak közül előcsillan a holdnak sarlója.

Mindjárt gondoltam, a Villa Coroniniban vagyok, a kis grotta fölé emelkedő márványtrónon, amelyet ma hajnalban már megbámultam, sok nemes uri ivadék gyönyörű rezidenciájában, akiknek hála Istennek, volt annyi izlésük, hogy régi mohlepett uriházukat nem alakították át valami modern téglaszörnyeteggé. A kis ház a maga apró tornyaival most is belépett a holdfénybe s olyan csöndesen terpeszkedtek el a nehéz falak, hogy a gyönyörű éjszakai képtől az embernek gyönyörködve dobogott a szive. Édesen illatozott körülöttem a magnolia, hogy szinte belekábultam illatába.

Azt hiszem, kéjesen elaludtam az én fehér márványtrónomon és álmodni kezdtem. Lótuszvirágok között fehér alakok andalogtak. Fehér női testek lobogó fehér ruhában, alakok, akiket ismerek, ismernem kell szobor-korukból, amikor márványtalapzatokon állottak. Ausztria, Italia, Hungaria, Germania... virágkoszorúk

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának határozata alapján megalapított népelelmező bizottság pénteken délután félöt órakor *Bárczy* István polgármester elnökletével a központi városháza tanácstermében ülést tartott.

A lisztelosztás.

A napirend során a közlelmezési ügyosztály vezetője számot adott azokról az intézkedésekről, melyeket legközelebb fognak életbeléptetni a lisztelosztás tekintetében. A lisztjegyek alapján való adagot fejenként és hetenkint 40 dekára fogják felemelni és csakis nullás vagy tiszta főzölisztet fognak a közönségnek rendelkezésre bocsátani. Azonkívül kenyérlisztre szóló pótljegyeket fognak kibocsátani hetenkint és fejenként 80 dekára. Részletesen számot adott annak a 4 filléres *lisztkezelési költségnek szükségességéről, melyet a főváros részben a lisztelosztás közigazgatási berendezésének költsége fejében, részben a veszteség rizikó némi fedezete céljából felszámítani kénytelen.* Beszámolt végül azokról a tárgyalásokról, melyek a körül folytak, hogy a pékkenyérre és apró péksüteményre nézve súly, ár, valamint minőség tekintetében *egységes típus* állapíttassék meg.

A gabonabeszerzés.

Az előterjesztést a bizottság tagjai részletesen megvitatták. A vita során a polgármester beszámolt azokról a tárgyalásokról, amelyeket a *gabonabeszerzés* dolgában a kormánnyal folytatott. A főváros közgyűlése tudvalevően attól tette függővé, hogy maga szerezzé be a főváros gabonaszükségletét, hogy a kormány vállalja a veszteség rizikóját; majd újabb közgyűlési határozattal a liszt behozatali és kiviteli tilalom kimondását kérte Budapestre nézve, mert csak így lehet elejét venni annak, hogy a főváros által beszerzett gabonamennyiség ne maradjon meg a főváros nyakán. Minthogy azonban a kormány nem óhajt elzárkózni az elől, hogy *egyes szövetkezeteknek, valamint intézményeknek lisztbeszerzésre szóló külön engedélyt is adjon*, ennél fogva újabb tárgyalások váltak ismét szükségessékké. A polgármesternek sikerült a belügyi, kereskedelmi és földművelésügyi miniszterrel nagyjában kielégítő megállapodásra jutni, olyképpen, hogy ily beszerzésekre szövetkezeteknek és egyéb intézményeknek csak

hullanak keskeny kezeikből, ők maguk körben lejtenek a magnoliás levegőn át, egymáshoz hajtják fejüket és kedveskedve suttognak, kacagnak. Aztán egy Szentjánosbogárkán, mely izzó hátát közéjük tolta, összevesznek, egymás hajába kapnak, dühtől eltorzulva összegabalyodnak, verekszenek, karmolnak s márványtestükön kiserken a vér. Majd hirtelen nagyot dörren valami...

És dörren csakugyan. Rövid szünet után az ágyuharc újra megindult. Messze mögöttem volt már a tündérpark s én újra a keresés utján voltam. Vajjon hol csaphatott le a gránát? Az ágyuk éjszakai munkája befejeződik, én legalább így vélem. Hiszen pirkadni is kezdett a hajnal.

Igy vetődtem a Via Rastelloba. Itt aztán az egyik ház előtt ijedt emberek csoportosulása. Férfiak és asszonyok hálórúháikban sűrűen verődnek össze egy árka-doszlop körül. Hogyan, nem a Giutáék háza ez?

Csakugyan a kapu felett ráismerek a felírásra. Kék alapon fekete betűk: Ecco l'amor' pendente. És szorosán alatta egy mély lyuk, amelyből vakolat és tégladarabok rémületesen kukkantanak ki a szürkülő reggelbe. Ide csapott hát be a lövedék. Most már nem kellett tovább keresgélnem. A kerek nyilásból a felkelő nap sugarai éliesen szóródtak széjjel. Az egyik korai napsugár eljutott a szomszéd falig. Oda, ahol a felirat folytatódik: nel canto me lodate... énekelve dicsérjetelek engem!

És e percben jött San Floria felől a háztetők felett süvöltve a reggeli üdvözlöt, az első shrapnell.

Landauer Béla.

kivételesen adnak engedélyt s ezek az intézmények szintén csak a főváros által kiadott lisztjegyek ellenében adhatják ki tagjaiknak a lisztet. Hangsúlyozta a polgármester, hogy maga is mindig arra törekedett, hogy a közönséget minél jobban és olcsóbban lehessen lisztel ellátni, de tekintettel kell lenni a főváros háztartására is, mely ma nehéz helyzetben van. Pénzügyi feleslegünk nincs, sőt hiánnyal kell számolnunk és háztartásunkat a jövőben aligha lehet holmi adóemeléssel orvosolnunk, mert hiszen az adózó polgárságot bizonyára az állam lesz kénytelen igénybe venni.

A rizikó.

Ily körülmények között a gabonabeszerzéssel járó rizikó tekintetében fokozott felelősséggel állunk szemben. Elvben tehát *nem gondolná, hogy a rizikót legalább részben ne lehessen a közönségnek is folszámítani.* Hisz a rizikó folszámítása: *elemi kereskedői elv.* A gyakorlatban ezért a maga részéről is hangoztatja, hogy csak a legnagyobb mérséklettel szabad a rizikót is a kezelési költségekbe beszámítani és különösen nagy mérséklettel kell eljárni a kenyérrar megállapításánál. Bár a termésre vonatkozó rózsás reményeink ugy mennyiségileg, mint minőségileg *váltak be*, azért lisztinségről, vagy csak nélkülözésről is a fővárosban nem lehet szó. A lisztjegy-rendszert fönn kell tartanunk mindenestre, mert az ellenőrzés nélkül lehetetlen.

A lisztadagok tekintetében is elvitázhatatlan a haladás a múlt évhez képest, hiszen huszdeka helyett negyven dekát fognak adni, még pedig tiszta lisztet, és ezt az adagot rögtön fel lehet emelni ötven dekára, mielőtt a szállítást alatti lévő nagyobb lisztmennyiségek a fővárosba érkeztek. Sőt akkor nem lesz semmi akadály annak sem, hogy annak, aki óhajtja, akár egyszerre adjuk ki az egész évre szóló liszt-szükségletét. A főzöliszen kívül kenyérlisztre is adunk utalványt a publikumnak, egyelőre fejenként és hetenkint 80 dekára, ezt az adagot is, mielőtt a megfelelő feltételek bekövetkeznek, föl lehet emelni egy kilóra. Azonkívül kenyéret, apró süteményt korlátlanul beszerezhet a közönség a pékeknél, ez a kenyér jobb lesz, mint volt, mert *olyan lesz, mint béke idején.*

A közönségnek tehát liszt tekintetében semmi aggályra vagy idegességre oka nincs.

A bizottság megnyugvással vette tudomásul a polgármester előterjesztését, megnyugvással vette továbbá tudomásul, hogy a gabonafelhozatal gyors lebonyolítása érdekében a főváros több tisztviselőjét is vidékre küldötte; hogy a malmok a kiörlés tekintetében állami felügyelet alá helyeztetnek és a főváros külön is ellenőrzi, hogy az általa fölhozott jobb minőségű gabona öröltessék ki a közönség számára, valamint hogy a fönmaradó korpa a főváros szükséglete számára biztosíttassék.

A kenyér és a vizeszsemlye.

A polgármester javaslatára elhatározták, hogy a 4 filléres lisztkezelési költséget a kenyérlisztre vonatkozólag 2 fillérré szállítják le, ehhez képest aztán elhatározta a bizottság, hogy a kenyér kilójának ára 50 fillérben állapíttassék meg, az egyfajta típusu aprósütemény, még pedig az ugynevezett vizes zsemlye sulya köztelvezően 4 deka, ára pedig 4 fillér legyen.

Azokkal a felszólalásokkal szemben, melyek szerint a kormány rendelete a lakosságnak fejenként és havonként való szükségletét 10 kiló gabonában, azaz 7.8 kiló lisztben már megállapította, — a belügyminiszter jelenvolt képviselője kijelentette, hogy ez a rendelet csak azokra állapítja meg a 10 kiló gabonának az engedélyzését, akik saját törvényhatóságuk területén közvetlenül vásárolnak a termelőtől; — a törvényhatóságokra, tehát Budapestre nézve is a rendelet hatodik szakasza a szükséglet megállapítását kifejezetten a belügyminiszterre bizta. Ez az intézkedés helyes is, mert hiszen az igények e tekintetben különbözők. Ez ma még teljesen nyílt kérdés, itt semmiféle számról beszélni még nem lehet.

Az ülés végén foglalkozott még a bizottság a fővárosnak *tüzelőanyagokkal* való ellátásával. A tanács a háboru kitorése óta megállapítja

a tüzelőanyagok árait s azok emelkedése a viszonyokhoz képest eddig aránytalanul nem mondható. Csupán a fa ára emelkedett aránytalanul; már régebben kérték és sürgősen kérik a kormánytól a *termelési árak maximális megállapítását*. A közönség ma nagyban folytatja a tüzelőanyagok beraktározását; van készlet is. A porosz szén szállítására nézve a tanács

többféle előterjesztést intéz a kormányhoz, magyar fűtőszén szállításáról pedig gondoskodott. A bizottság az illetékes ügyosztály vezetőjének jelentését tudomásul vette s felkérte a tancsot, hogy a fővárosnak tüzelő anyagokkal való kielégítő ellátása érdekében folytassa eljárását tovább is a kormánynál. Az ülés este félkilenckor ért véget.

Előnyomulás Breszt-Litovszk felé.

Szövetségeseink elfoglalták Siedlicét. — Üldözés az egész vonalon.

— Hivatalos jelentés. —

Kiadatott 1915. augusztus 13-án délben. Érkezett este 6 órakor.

A Magyar Távíráti Iroda jelenti:

Orosz hadszíntér.

Kelet-Galiciában és Wladimir Wolynskij vidékén a helyzet változatlan. A Bugtól nyugatra hadseregeink folytatták a lépésről-lépésre hátráló ellenség üldözését. A Wieprz alsó folyásától északra előnyomuló osztrák és magyar csapatok Radzynig jutottak. Szövetségeseink Wloda w á h o z k ö z e l e d n e k.

Höfer

altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A német hivatalos jelentés.

A Magyar Távíráti Iroda jelenti Berlinből:

Nagy főhadiszállás, aug. 13.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja:

A Kovnót támadó csapatok előrehaladnak.

A Dawina-szakaszon az oroszok minden eredmény nélkül ismételték meg támadásukat.

A Narew és Bug között előbbre haladtunk, bár az ellenség mind újabb erőket vetett erre a harc vonalra és ellenállását szakaszról-szakaszra kell megtörni.

Scholtz tábornok hadserege tegnap 900 oroszot elfogott és 3 ágyut, 2 géppuskát zsákmányolt.

Gallwitz tábornok hadserege augusztus 10-ike óta 6550 oroszot, köztük 18 tisztet fogott el és 9 géppuskát és egy utászraktárt zsákmányolt.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja:

Erőltetett menetekben üldöző csapataink harcolva elérték Sokolow vidékét és Siedlicének tegnapi elfoglalása után, Mordytól délre eljutottunk a Liwiec-szakaszhoz.

Mackensen tábornagy hadcsoportja:

A szövetséges csapatok az egész vonalon javában üldözik az ellenséget.

Előnyomulásunk közben a német menetoszlopok az összes utakon a visszaözönlő szegény lengyel lakossággal találkoznak, amelyet a visszavonuló oroszok eleinte magukkal hurcoltak, de most, amikor az ugyancsak sietős orosz csapatmozdulatokat követni természetesen többé nem tudják, a legnagyobb nyomorban szabadjára engedtek.

Legfelsőbb hadvezetőség.

A front minden szakaszán újból előre jutottak az egyesült seregek, az általános előnyomulás mellett azonban feljegyezhetünk ismét olyan sikereket, amelyek külön is figyelemre méltók. Mindenekelőtt konstatálnunk kell, hogy a német jelentésnek az a része, amely a Kovno felé való újabb előnyomulást adja tudtul, a legkomolyabb figyelmet érdemli s joggal feszíti meg legteljesebb várakozásunkat. Ismeretes ugyanis, hogy az oroszok milyen kétségbeesett védekezést fejtenek ki ezen a területen s ismeretes, hogy ő szerintük is, itt már egyenesen Szentpétervárt védelmezik. Hogy ennek ellenére a német csapatok előnyomulását még sem tudják megállítani, az kétségtelenül igen komoly momentum. A helyzet itt az oroszokra nézve valóban rendkívül súlyos s ezt az orosz intézkedésekből állapíthatjuk meg elsősorban.

Nemcsak Kovno veszedelméről van ugyanis szó, hanem az egész terep összes bázisairól s így az egész nagy fontosságú harcterről. Grodnó elleni akcióról tudunk, a mitau—rigai-uton is nagy hevességgel folynak már napok óta a harcok s egyre pozitívebben hírlik, hogy Dünaburgot és Wlnát is komoly veszedelem fenyegeti, mert az oroszok már a kiürítésekhez fog-

tak. Ha tehát ennek a két belsőbb területen fekvő bázisnak tarthatóságában sem bizonyul már az oroszok, akkor a tőlük keletre, Grodnó—Kovno—Mitau irányában haladó német offenzíva dolga kétségtelenül fényesen áll. S maguk az oroszok, és az entente állapítják meg, hogy milyen következményei lehetnek egy itt kivivott döntő sikernek.

Nagyobb erejű támadás folyik innen délre is abban a félkörben, amely Breszt-Litovszk körül vonja a hurkot s itt is újabb nevezetes momentumokat lehet feljegyezni. Lipót bajor herceg hadseregének erőltetett menetben keresztül vitt üldözésével sikerült egy olyan frontot elérni, amelynek északi szárnya Szokolownál, a malkin—lukovi vonal felső részén, a déli szárnya pedig ettől délkeletre Mardy-nál a Liwiec szakaszánál áll, vagyis egy újabb nagy vasuti vonal mentén, amely a breszt-litovszkival párhuzamosan halad Oroszországgal belseje felé. Ezzel az előnyomulással Lipót herceg hadserege is jelentékenyen megközelítette Breszt-Litovszkot és egy vonalba került azzal a Mackensen-csoporttal, amely az egyesült seregeknek a breszt-litovszki terep körül kialakult félkörét délkeleti irányból zárja. Közben természetesen be-

vette ez a hadsereg Siedlicét is s ezzel a Lublin—Parcew—Lukow—Siedlice—Sokolow—Malkin vasuti vonal összes csomópontjaival az egyesült hadseregek kezében van, Radzyntól keletre fekvő kis szakaszt kivéve, órák kérdése azonban, hogy az orosz csapatokat innen is tovább vessük. Radzynig a mi csapataink jutottak el, tőlük keletre pedig egyesült csapatok kergetik az oroszokat tovább Parcew és a Bug között. A parcewi bázis elfoglalása után most a Bug mentén közelednek egy nevezetes stációhoz amely ebből az irányból az utolsó nagyobb város Breszt-Litovszkig.

Erre a nagyszabású előnyomulásra az oroszok és az entente ugylátszik nem voltak elkészülve. Azt várták, hogy Varsó és Ivanogrod után megállanak az egyesült seregek, annál rettenetesebb most a kiábrándulás, mert így a kitervezett Bug-menti védővonal is kiesik a kezükből. Kétségbeesetten kapkod most az orosz hadvezetőség, újabb erőket vet a frontra s behívták már az 1917-iki korosztályt is, a készülődésekkel azonban párhuzamosan nő a veszedelem is s a veszedelmet már tul nem szárnyalhatják semmi olyan intézkedéssel, amely azt elháríthatná.

Az 1917. évi korosztály behívása.

Moszkva, aug. 12

Az 1917. évi korosztályt augusztus 20-ára behívták és az elmaradókat súlyos büntetésekkel fenyegették meg. Az eddigi fölmentéseket, főleg azokat, amelyek családi és birtokgazdálkodási okokból engedélyeztettek, visszavonták. A behívottaknak készen kell lenniök, hogy azonnal beösszák őket a hadseregbe.

A fenyegetett Szentpétervár.

Rotterdam, aug. 13.

A «Times»-nek jelentik Szentpétervárról: Az események nem igazolták a feltevést, hogy a németek nyomban Varsó elfoglalása után nyugatra vezetik seregüket. Ellenkezőleg, az ellenség, nyilván számos új csapatok által támogatva, Oroszország belsejébe irányuló új offenzívát készít elő.

Az ellenség anélkül, hogy bevárná a Visztulától visszaözönlő orosz hadsereg elleni bekerítési mozdulatokat, megkísérli Kovno elfoglalását. A németek egyszerre nyomulnak széles arcvonalban Dwina ellen, Rigától északra, Dünaburgtól északra és Vlnától délre. Az újságok kapcsolatban az ellenséges haderőnek azzal a kísérletével, hogy elérje a Dwina-vonalat: a Szentpétervár felé irányuló további előnyomulás lehetőségét tárgyalják.

Az orosz pénzügyminiszter külföldön.

London, aug. 13.

A Times jelenti Szentpétervárról: A pénzügyi miniszter valószínűleg legközelebb a külföldre utazik egy rövid konferenciára a szövetségesek pénzügyminisztereivel.

Az orosz visszavonulás okai.

Rotterdam, aug. 13.

A «Times» szentpétervári munkatársa, Stanley Washburn érdekes jelentést küldött lapjának az orosz visszavonulás okairól.

Azt írja, hogy az orosz tisztikart Lemberg eleste nagyon lehangolta és egész Szentpétervárt mintha főbe költintették volna. Alkalma volt Ivanov tábornok néhány törzstisztjével beszélnie, akik kijelentették, hogy Oroszország a szörnyűségesen hosszú fronton nem lehet mindenütt egyformán erős, míg a németek erejüket váratlanul egyetlen helyen koncentrálják.

Az orosz hadvezetőség a visszavonulás szükséges voltát mindjárt kezdetben fölismerte. Ivanov hadseregének jutott a feladat, hogy az orosz hadsereg szárnyát a visszavonulás alatt